

ВСТУП

Ефективність реалізації ініціатив з відновлення та розвитку значною мірою покладаються на дані, зібрані на місцевому рівні. Використання даних у плануванні та реалізації відновлення та розвитку гарантує, що ці процеси є підзвітними, базуються на фактах і відображають потреби громади.

Метою цього семінару було дослідження поточної та можливої ролі даних у місцевих ініціативах з відновлення в Україні. Для цього у семінарі взяли участь представники Мінвідновлення, представники обласних органів влади та органів влади на рівні громад, донори, а також міжнародні та українські гуманітарні організації та організації з розвитку. В ході структурованих панельних дискусій учасники семінару розглянули потреби та виклики, з якими вони стикаються у створенні та використанні даних на місцевому рівні для задоволення вимог відповідно до національної стратегії планування відновлення та отримання необхідної міжнародної допомоги. У цьому звіті коротко викладено обґрунтування та окреслено основні моменти обговорення, які були зосереджені на очікуваних результатах семінару. І зрештою, спираючись на результати цих обговорень, звіт містить деякі висновки та рекомендації, запропоновані учасниками.

ОБґРУНТУВАННЯ

Започатковане у 2014-2015 роках фінансування фінансової децентралізації громад було спрямоване на реформування демократичної підзвітності та прозорості на місцевому рівні, що здійснювалося з використанням підходу «знизу вгору» до відновлення та розвитку. Після повномасштабного вторгнення громади відповідали за надання інформації центральному уряду та надання запитів на фінансування для відновлення. У результаті спільноти територіальних громад стали ключовими партнерами гуманітарних організацій та організацій з розвитку у своїх зусиллях підтримати комплексні реформи в Україні.

Враховуючи велику кількість переміщених осіб та динамічний характер переселення населення в Україні, включно з поверненням, існує значний попит на всеосяжні, надійні та регулярно оновлювані дані. Територіальні громади та їхні органи влади добре розуміють поточну демографічну ситуацію та нагальні потреби у своїх населених пунктах, тому є цінними джерелами інформації для міністерств, а також для учасників гуманітарної діяльності та розвитку.

У цьому контексті програмування відновлення та розвитку значною мірою покладається на дані, зібрані на місцевому рівні, щоб забезпечити прийняття рішень на основі фактичних даних. Деякі громади за законом зобов'язані підготувати плани відновлення, і незабаром можуть бути зобов'язані синхронізувати локальні дані з національними реєстрами. Щоб досягти децентралізації та прозорості заходів з відновлення та забезпечити належне розуміння та вирішення місцевих потреб, міжнародне співтовариство має підтримувати громади у здійсненні процесу керування та розвитку місцевих інформаційних процесів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

1. Розробити спільне розуміння процесів збору та аналізу даних, пов'язаних із відновленням, для інформування про місцеві заходи з відновлення та виявлення відсутніх даних.
2. Переглянути перешкоди та шляхи для створення, управління та використання даних на рівні громади.
3. Сприяти розробці єдиного підходу, який дозволить громадам генерувати регулярні та надійні дані для планування відновлення та заходів на основі фактичних даних, таким чином підтримуючи досягнення довгострокових рішень.



ПІДСУМКИ ОБГОВОРЕНЬ

1. **Розробити спільне розуміння процесів збору та аналізу даних, пов'язаних із відновленням, для інформування про місцеві заходи з відновлення та виявлення відсутніх даних.**

Відновлення є центральною темою національного порядку денного України. Планування національного довгострокового відновлення викладено в Стратегії регіонального розвитку, яка спочатку була розроблена в довоєнному контексті на період 2020-2027 роки і згодом була оновлена. Структура державного планування спрямована на узгодження з директивами та правилами ЄС, оскільки допомога з боку ЄС становить потенційно значну частку доступного фінансування відновлення.

Двома ключовими принципами відновлення для Уряду є прозорість і можливість відстежувати вплив інвестицій у відновлення по всій країні. З цієї причини Уряд України запустив платформу DREAM – конвеєр для ініціації проєктів з відновлення, документування, затвердження, моніторингу та фінансування визначення джерел; а також Геоінформаційну систему (ГІС) для регіонального розвитку – цифрову платформу для місцевої статистики та формування профілів громад, яка стане основою для моніторингу національних, регіональних та місцевих планів відновлення.

Платформа DREAM буде взаємопов'язана з різними іншими державними інформаційними системами, а документацію для (пропонованих) проєктів мають розробляти та завантажувати самі громади. Вимоги до документації для проєктів закріплені в постановках Уряду щодо комплексних планів відновлення, які є обов'язковими для тих громад, що розташовані на територіях відновлення (відповідно до критеріїв, визначених державою).

Однією з ключових цілей платформи DREAM є створення пропозицій щодо проєктів з відновлення у «знизу вгору», які містять багато деталей

та представлені в доступному форматі, таким чином підвищуючи їхній потенціал доступу до фінансування. Платформа DREAM призначена переважно для реєстрації проєктів, орієнтованих на будівництві, але можна додавати програмні компоненти для сприяння досягнення цілей інфраструктури.

Хоча на національному рівні існують амбіційні плани щодо відновлення, громади мають обмежені можливості для виконання всього, що від них вимагається. Для надання допомоги та підтримки громад у збільшенні їхньої спроможності генерувати, використовувати дані та управляти ними, Уряд України намагається координувати різні міжнародні проєкти, які зосереджуються на підтримці громад у плануванні відновлення та зміцненні збору даних на місцях. Крім того, деякі області створили управління розробки профілів громад для міжнародних партнерів, які бажають співпрацювати з громадами в регіоні, наприклад, у Харківській області.

Будучи міжвідомчою координаційною групою, національна група Дані для Будущого (Data for Solutions & Recovery (D4SR)) наразі тестує структуру даних громад для профілів відновлення, щоб налагодити співпрацю між різними учасниками та спроможність громад заповнити прогалини. Дещо на відміну від урядових підходів до місцевої статистики, ця система включає моніторинг потреб уразливих груп місцевого населення та їхнього доступу до необхідних послуг. Це спрямовано на те, щоб програми відновлення були всеохоплюючими та включали всі необхідні заходи у свої плани дій.

2. Ознайомитися з перешкодами та шляхами для створення, використання даних та управління ними на рівні громади.

Процеси планування відновлення на рівні громад вимагають технічних знань у таких сферах, як просторовий аналіз, планування на основі фактичних даних, консультації з громадою та навігація в різних урядових базах даних. Міжнародні ініціативи, такі як Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), проєкт SURGe «Інклюзивне відновлення за лідерства громад» (CLIR) за підтримки Міністерства міжнародних справ Канади, а також проєкти, які впроваджуються KMPG та ПРООН у координації з Мінвідновлення намагаються усунути прогалини в технічній експертизі на місцевому рівні, необхідні для оцінки місцевого контексту, сприяння залученню громади та розробки документів щодо планування відновлення.

Презентації адміністрацій кількох громад показали, що громади шукають підтримки у плануванні та реалізації відновлення, мобілізації внутрішніх кадрових ресурсів та залученні місцевого населення.

Присутні на семінарі представники громад з сильно постраждалих від конфлікту областей засвідчили, що місцеві підприємці значно посилили планування відновлення в їхніх громадах. Стимулом для їхнього інтересу є те, що їхні активи та виробничі потужності розташовані в їхньому регіоні, і вони не можуть легко переїхати в інші регіони. Економічне відновлення відіграє важливу роль у створенні можливостей для працевлаштування, що є важливим фактором для людей, які розглядають можливість повернення до своїх рідних громад.

Хоча деякі громади беруть активну участь у процесах відновлення, багато з них не беруть участь у таких процесах через обмеження, частково пов'язані з браком обладнання та браком персоналу та досвіду роботи з даними та обміркованого розуміння інформації для прийняття рішень, пов'язаних із відновленням. Раніше окуповані та більш сільські громади можуть стикатися з такими проблемами найбільш часто.

Концепція місцевої статистики, яка зараз розробляється, ще не інтегрована в законодавство. Контекст війни мав значні наслідки для офіційної статистики, особливо місцевої, оскільки такі дані є конфіденційними і не можуть бути



опубліковані. Законодавство щодо захисту персональних даних також створює проблеми.

Також було зазначено, що обсяг державного фінансування, що надається громадам, залежить від результатів порівняння їх з іншими громадами, наприклад, щодо кількості населення. Зважаючи на те, що менша чисельність населення може означати меншу фінансову підтримку на наступний бюджетний рік, це може перешкодити громадам надавати повністю точні демографічні показники без узгодженої підтримки з боку міжнародних учасників щодо збору даних і прозорості.

3. Сприяти розробці єдиного підходу, який дозволить громадам генерувати регулярні та надійні дані для планування відновлення та заходів на основі фактичних даних, таким чином підтримуючи досягнення довгострокових рішень у сфері переміщення населення.

Незважаючи на те, що урядові органи, міжнародні організації та організації громадянського суспільства по всій країні докладають значних зусиль для вивчення територіальних потреб і сприяння прийняттю кращих обґрунтованих рішень, відсутність узгодженості та синергії в їхніх оцінках зменшує потенційний вплив цієї роботи. Хоча досягнення повністю уніфікованого підходу до даних на місцевому рівні може бути складним, не в останню чергу через відмінності в цілях і мотиваціях, більший рівень координації є бажаним. Учасники семінару продемонстрували великий ентузіазм щодо тіснішої співпраці.

Потенційним форумом для співпраці є робоча група з місцевої статистики, яку має запустити Мінвідновлення у квітні 2024 року. У Мінвідновлення заявили, що участь у робочій групі відкрита для тих, хто бажає бути залученим. Метою робочої групи є розробка концептуальної основи, яка включає перелік індикаторів та досяжний план впровадження на рівні громад.

Ще одна можливість для співпраці — через наявну національну робочу групу Дані для дострокових рішень та відновлення. Цей форум дає змогу представникам

Мінвідновлення та різних ініціатив з планування відновлення щодо участі у зустрічах для обміну інформацією та зворотного зв'язку щодо відсутніх даних.

Нарешті, суб'єкти гуманітарної діяльності та розвитку могли б і далі підтримувати державні інструменти та підходи до регіонального розвитку, такі як ГС; та/або зміцнення регіонального та місцевого потенціалу у плануванні відновлення через Центр передового досвіду, який незабаром буде створено Мінвідновлення. Цього можна досягти шляхом надання експертної технічної підтримки у розробці методологій та різних типів навчальних матеріалів.

Щодо статистики ВПО учасники семінару наголосили на важливості розробки загальнонаціонального дослідження питання ВПО. Це сприяло б кращому розумінню та формуванню профілю місцевих потреб ВПО серед національних, регіональних та місцевих органів влади, а також суб'єктів гуманітарної діяльності та розвитку. Покращена синхронізація методологічного підходу, прийнятого в оцінках ВПО, може сприяти зміцненню керованих даними управлінських рішень, політик та програм інтеграції та інших довгострокових рішень для ВПО.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Необхідно розробити уніфікований, спрощений і гнучкий підхід для підтримки громад у розробці планів і стратегій відновлення. Це складно, враховуючи величезну різницю в потребах і можливостях, пов'язану з такими факторами, як близькість до лінії фронту та нестача кваліфікованого персоналу.

Для подолання таких досягнуто загальної згоди щодо важливості узгодження урядових програм і методик відновлення з програмами та методик, що впроваджуються та підтримуються міжнародними партнерами. Міжнародні партнери також повинні прагнути до зміцнення їхньої співпраці для сприяння згуртованості планування відновлення на основі громад через наявні форуми співпраці.

2. Вкрай важливо, щоб координація планування та програмування відновлення відбувалася під керівництвом Уряду, не в останню чергу для сприяння сталості та підзвітності. Мінвідновлення найближчим часом започаткує Робочу групу з питань місцевої статистики та даних для підтримки відновлення та розвитку України, яка може зіграти важливу роль у цьому плані.

Мінвідновлення має отримати максимальну підтримку шляхом широкої та активної участі зацікавлених сторін у Робочій групі з питань місцевої статистики.

3. Мінвідновлення планує створити Центр передового досвіду, в якому громади зможуть ділитися керівними вказівками, шаблонами, навчальними інструментами, найкращими практиками, отриманими уроками тощо.

Запропонований Центр передового досвіду стане ідеальним форумом для виявлення та обміну прикладами передового досвіду серед органів влади громад, а також для вивчення того, як відтворити їх у необхідному масштабі, наприклад, під час розробки планів і стратегій відновлення та генерації даних для підтримки пропозиції з реалізації проєктів відновлення.

4. Вимоги до даних для планування відновлення відрізняються від тих, які громади зобов'язані генерувати для офіційної муніципальної/місцевої звітності, наприклад, для «соціальних паспортів».

Громадам слід надати доступні, покрокові керівні вказівки та підтримку в досягненні мінімальних вимог до даних для муніципальної/місцевої статистичної звітності, а також для встановлення пріоритетів та визначення цілей відновлення на основі фактичних даних, які є інклюзивним, керованим даними та передбачають керівну участь громад.

5. Набір, навчання та утримання кваліфікованого персоналу є величезною проблемою для багатьох громад.

Міжнародні партнери повинні забезпечити навчання та розвиток спроможності громад щодо ключових навичок для планування відновлення та розробки пропозицій з реалізації проєктів, включаючи: створення та аналіз даних; управління проєктами; а також складання бюджетів і описових пропозицій. Крім того, фізичні ресурси, яких часто не вистачає, наприклад ІТ-обладнання та програмне забезпечення.

ДОДАТОК 1: ПОРЯДОК ДЕННИЙ СЕМІНАРУ

09:30-09:40	Вітальний виступ – Джошуа Філіппо-Холмс (Joshua Fillippo-Holmes), менеджер з оцінки та координації даних, MOM
09:40-10:00	Презентація: «Стратегія Уряду України щодо планування відновлення на рівні громади» – Дмитро Турчак, начальник відділу стратегічного планування та регіональної політики Міністерства з питань громад, територій та розвитку інфраструктури України (Мінвідновлення)
10:00-11:00	Презентація: «Використання даних для планування та моніторингу заходів з відновлення на рівні громади», Христина Зелінська, координатор проєкту з розробки та впровадження ГІС, та Віктор Нестуля, керівник проєктного офісу DREAM.
11:00 - 11:15	<i>Перерва на каву</i>
11:15 - 12:00	<ul style="list-style-type: none"> Панельна дискусія: «Виявлення наявних прогалин у даних та доповнення процесів відновлення під керівництвом Уряду» Зібе Гіртс (Siebe Geerts), керівник програм Відділу переходу та відновлення MOM Селін Лефевр (Celine Lefebvre), співголова Робочої групи з планування, довгострокових рішень і відновлення на рівні громад (CPDSR) Іван Дудка, начальник управління економіки та міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації Христина Зелінська, ГІС Ева Гхірерт (Ewa Gheeraert), модератор, координатор з питань довгострокових рішень та відновлення, MOM
12:00 - 12:30	Пленарна дискусія
12:30 - 13:30	
13:30 - 15:00	<ul style="list-style-type: none"> Перевірка реального стану речей: «Як дані для відновлення управляються та використовуються на рівні громади» Віталій Карабанов, голова Балаклійської військової адміністрації Іван Кухта, начальник Снігурівської військової адміністрації Ольга Шубіна, експерт Програми USAID DOBRE Андрій Тимошенко, директор KPMG Андрій Федотов, модератор, спеціаліст проєкту з врядування на основі фактичних даних, MOM
15:00 - 15:15	<i>Перерва на каву</i>
15:15 - 17:00	<ul style="list-style-type: none"> Можливі варіанти дій: «Можливості для успішної співпраці між плануванням під керівництвом Уряду та міжнародними ініціативами» Лідія Юсіна, заступник начальника управління стратегічного планування та регіональної політики Мінвідновлення Олена Нижник, старший експерт з питань місцевого економічного розвитку проєкту USAID ГОВЕРЛА Анастасія Фітісова, старший науковий менеджер відділу довгострокових рішень, IMPACT Ukraine Юліана Гасанбекова, координатор розвитку соціальних паспортів Благодійного фонду «Стабілізаційні послуги» Джошуа Філіппо-Холмс (Joshua Phillippo-Holmes), менеджер з оцінки та координації даних, MOM
17:00-17:30	Заключне слово

ДОДАТОК 2: СПИСОК ПРЕДСТАВЛЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1. Міністерство з питань громад, територій та розвитку інфраструктури України (Мінвідновлення)
2. Балаклійська громада (Харківська область)
3. Снігурівська громада (Миколаївська область)
4. Дрогобицька громада (Львівська область)
5. Тростянецька громада (Сумська область)
6. Ладизинська громада (Вінницька область)
7. Миколаївська облдержадміністрація
8. Харківська обласна адміністрація
9. Сумська облдержадміністрація
10. Міжнародна організація з міграції (МОМ)
11. Програма розвитку ООН (ПРООН)
12. Робоча група з планування, довгострокових рішень та відновлення на рівні громад (CPDSR)
13. Люди в біді (People in Need (PIN))
14. Офіс координатора системи ООН (RCO)
15. REACH
16. Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE)
17. Інклюзивне відновлення за лідерства громад (CLIR), ініціатива проєкту «Підтримка державних реформ в Україні» (SURGe)
18. KPMG
19. Екосистема цифрового відновлення для відповідального управління (DREAM)
20. Єдина геоінформаційна система (ГІС) для моніторингу та оцінки розвитку регіонів і громад
21. Право на захист (R2P)
22. Благодійний фонд «Стабілізаційні Суппорт Сервіси» (Stabilization Support Services)
23. Програма Організації Об'єднаних Націй з населених пунктів (ООН-Хабітат)
24. Посольство Канади в Україні
25. Посольство Чеської Республіки в Україні
26. Київська школа економіки
27. Програма USAID «Українське врядування та місцева підзвітність» (ГОВЕРЛА).
28. Програма для України з розширення прав і можливостей на місцях (U-LEAD)
29. Данська рада у справах біженців
30. Міжнародний дитячий надзвичайний фонд ООН (ЮНІСЕФ)
31. Інститут демографії та соціальних досліджень ім. Птухи НАН України
32. Координаційний гуманітарний центр (RCC)
33. Корейське агентство з міжнародного співробітництва (KOICA)



GLOBAL DATA INSTITUTE
DISPLACEMENT
TRACKING MATRIX

